

Дата: 1/17/26

Клас: 11
мова

Предмет: _____

Завдання:

Знати пакет

питань з теми
"Синтаксис"

Принести книжку
"Гменник"

3. Що таке прикладка? Де є її місце в реченні і як вона пишеться?

Прочитайте на стор.19 у підручнику Л.Кислиці, част.2 про прикладку.

Пам'ятаймо головне: Прикладка є особливим видом означення. Вона виражається іменником, дає предметові другу назву і відповідає на питання: - який? яка? яке? які?

Ріка ^{яка?} Дніпро ^{яке?} впадає в ^{яке?} Чорне море. Батько читає газету "Свобода".

Якщо прикладка не є власною назвою, то між означуваним словом і прикладкою ставимо риску:

або у казках: ^{який?} запорожець-козак, або ^{який?} козак-запорожець або ^{яка?} лисичка-сестричка, вовчик - ^{який?} братик.

Прикладка може бути виражена одним словом або мати при собі залежні слова, тоді ми відділяємо її комами або рисками:

Тарас Шевченко, ^{прикладка} великий український поет, народився у 1814 році.

Комою відділяємо і прикладку, яка стоїть при особовому займенникові:

Він, Петро, повільно йшов додому.

Завдання 1. У поданих нижче реченнях хвилястою лінією підкресліть прикладки:

1. Місто Львів є у Західній Україні.
2. Всіх владарка-ніч покорила.
3. Інженер Петренко працював над проектом будинку.
4. А дівчина-сиротина у наймах марніє.
5. Виступає круглий місяць з сестрою-зорєю.
6. Хитруватий злодій-лисиця. Мішок гречки тихо вліз. А геробчик - хлопчик ширий-Виніє лису хліба й сиру.
7. Повний кошик із верхом ще й накритий рушником: є у ньому сиріжка і опеньок-тонконіжка.

Завдання 2. Знаючи, як позначаємо підмет —, присудок —, додаток та означення ~~~~~, скласти і записати речення за схемами:

с х е м а	р е ч е н н я
1. _____	
2. ~~~~~ _____	
3. _____	
4. _____	
5. ~~~~~ _____	

3. Безпідметові та безприсудкові речення. Поясни їхню будову і дай приклади.

Речення називаємо повним, якщо у ньому є всі потрібні за змістом члени.

Якщо у реченні пропущено якийсь член, а його можна встановити з суміжних речень або просто за змістом, то речення є неповним.

Приклади. Сьогодні Микола прокинувся дуже рано. /повне речення/

Швиденько вмився, посідав і зібрався до школи. /неповне, бо пропущено підмет - Микола, або він, це бачимо за змістом/

Найчастіше неповні речення вживаємо в усному мовленні:

- де ти вчора був? /повне речення/
- до кіна ходив. /неповне, пропущено підмет Я/
- а тепер звідки їдеш? /неповне, пропущено підмет ТИ/
- з бібліотеки. /неповне, пропущено підмет Я, присудок їду,

В українській мові зустрічаються речення, у яких за самим змістом не повинно бути якогось члена. Такі речення мають свої назви.

Речення, у якому немає і не повинно бути присудка, називаємо безприсудковим або називним.

Приклади називних речень:

Київ. Літня ніч 1185 року. Дерев'яний боярський дім.

Речення, у якому немає підмета, і його не можна визначити за змістом, називаємо безпідметовим:

Не знаючи броду, не лізь у воду. / підмета немає, його і не потрібно, бо це прислів'я. Воно говориться до всіх взагалі а не до когось конкретно/.

Дуже поширені безпідметові речення, в яких дієслова закінчуються на -но, -то, -мо.

Вже смеркало. Роботу зоблеко. Плащ пошито за три дні.

3. Означення згоджене і незгоджене. Пояснити і дати приклади.

Pl edicate adjective

Означення - це другорядний член речення, який показує ознаку предмета і відповідає на питання ЯКИЙ? ЧИЙ? КОТРИЙ? СКІЛЬКИ?

Приклад.

Мій брат читає цікаву книжку.

Означення МІЙ, ЦІКАВУ підкреслюємо хвилястою лінією

Означенням може бути прикметник, дієприкметник, займенник та числівник

Наша роботяча мама встигла скопати третю велику градку.

Завдання 1. У поданих нижче реченнях підкреслити означення, угорі написати, яке це частина мови.

1. Я зустрів двох своїх старих друзів.
2. Моему братові минає восьмий.
3. Зимовий ліс стоїть заповнений білим снігом.
4. Я бачу чудовий с:

Означення є згодженим, якщо воно має однакові рід, число та відмінок з іменником, до якого відноситься / воно згоджується з іменником у роді, числі та відмінкові:

Ми завжди пам'ятаємо материнську ласку.

Означення є незгодженим, якщо воно не згоджується з іменником у роді, числі та відмінкові:

Ми завжди пам'ятаємо ласку матері.

Завдання 2. Замініть незгоджені означення згодженими:

Слово правди - _____ Твори Шевченка - _____

Казка бабусі - _____ Пісня солов'я - _____

Завдання 3. У поданих нижче реченнях підкресліть означення. Угорі напишіть, згоджене воно, чи незгоджене.

Промані сонця освітлюють недалекий ліс. Кожний осінній день одягає лісові дерева в інші кольори. Звисають з гілчок важкі червоні ягоди калини. За кожним подихом вітру падають листочки берези. Діти побачили у лісі сліди ведмеда.

Завдання 4. Придумайте і запишіть одне речення

а/ із згодженим означенням: _____

б/ з незгодженим означенням: _____

присудок. Простий і складний присудки.

Присудок є головним членом речення. Він показує, що робить або у якому стані перебуває предмет, який є підметом.

Присудок відповідає на питання:

- що робить предмет? Сашко читає книжку.
- що робиться з предметом? Лід тане. Вода замерзла.
- який є предмет? Ніч тепла.
- хто або що він є? Шевченко - поет.

Якщо присудок виражено одним словом / дієсловом/, то він є простим:
Хмари закрили все небо.

Присудок є складним, якщо це є не одне слово, а група слів:
Все небо почало закриватись хмарами.

у реченнях може бути простий або складний присудок.

Простий присудок - це дієслово у якійсь відмінкованій формі:
Дідусь читає газету. Оксана допомогла мамі. Учні писатимуть вправу.

Складний присудок твориться з допоміжного дієслова та іменної частини:
Учень почав розповідати вірш.

Почав розповідати - складний присудок, допоміжне дієслово ПОЧАВ, іменна частина складного присудка - РОЗПОВІДАТИ.

Допоміжне дієслово ще називають зв'язкою, бо воно пов'язує підмет з іменною частиною.

Зв'язкою можуть бути дієслова БУТИ, СТАТИ, ХОТИТИ, ПОЧАТИ, ЗРОБИТИСЬ та інші:

Сестра була малюю.

Він став відомим вченим.

Син хотів допомогти батькові.

Іменною частиною складного присудка можуть бути:

- дієслово у неозначеній формі: почав /що робити?/ розповідати.
- іменник: Мій брат став лікарем. /зв'язка - став, іменна частина - лікарем, іменник/
- прикметник: Вітер був різкий. /зв'язка - був, іменна частина - різкий, прикметник/
- займенник: Він є такий. /зв'язка - є, іменна частина - такий, займенник/
- числівник: Вона залишилась одна. /зв'язка - залишилась, іменна частина - одна, числівник/

Пам'ятаймо, що зв'язкою найчастіше є дієслово БУТИ у різних часових формах:

теперішній час - є, минулий час - був, були, ... майбутній - буду, буде, будемо, будуть...

Зв'язка є вживається дуже рідко, хоч вона і мається на увазі:

Сніг (є) білий. Повітря (є) чисте

6

3. Що таке однорядні члени речення? Розділові знаки при однорядних членах речення? Дай приклад речення з однорядними членами.

Члени речення, які відповідають на одне питання і відносяться до одного слова в реченні, називаємо однорядними.

Приклади:

Навесні в саду зацвіли вишні, яблуні та груші.
що?

Рече та стогне Дніпр широкий.

Дівчина сплела вінок з червоних, жовтих та синіх квітів.
яких?

Однорядними можуть бути будь-які члени речення: підмети, присудки, означення, додатки або обставини.

Однорядні члени можуть бути непоширені:

Дзвінко, гінко, дрібно, чисто соловейко виграє.

або поширені:

Жайворонок вилетів з конюшини, злетів у височинь неба і завмер.

Розділові знаки при однорядних членах.

1. Після кожного однорядного члена /поширеного чи непоширеного/ ставиться кома, якщо їх не з'єднує сполучник. Не ставимо кому після останнього однорядного члена.

2. Якщо сполучник повторюється разом з однорядними членами, то кому ставимо, як і у випадку 1:

Нема в нього ні оселі, ні саду, ні ставу. Минає 1 рік, і другий, і третій.

3. Якщо йде перерахування предметів, то після слів все, всіляко, в саме перед однорядними членами ставимо двокрапку:

Дехто з учнів вже були біля школи, а саме: Андрій, Петро та Орися.

4. У реченнях з однорядними членами можуть бути узагальнюючі слова усе, наприклад, як от, кожен та інші. Після узагальнюючого слова перед однорядними членами також ставимо двокрапку:

У темнім лісі є всякий звір: вовки, лисиці, зайці, ведмеді.

5. Якщо однорядні члени стоять перед узагальнюючим словом, то після однорядних членів перед узагальнюючим словом ставимо риску:

Возулі, ластівки, соловейки - кожен птах словить весну своїм співом.

6

3. Назви головні та другорядні члени речення. Дай приклад речення з прямим додатком.

Слова в реченні, які відповідають на якісь питання, називаються членами речення.

Службові частини мови /прийменник, сполучник, частка, вигук/ не є членами речення.

Головними членами речення є підмет та присудок.

Підмет означає, про кого або про що говориться в реченні. Він відповідає на питання ХТО? ШО?

Присудок означає дію або стан предмета, що є у цьому реченні підметом і відповідає на питання: ШО РОБИТЬ ПРЕДМЕТ? ШО РОБИТЬСЯ З ПРЕДМЕТОМ? ЯКИЙ ВІН Є? ХТО або ШО ВІН Є?

7 Вправа 2. У поданому нижче тексті однією рискою підкресліть підмет, двома - присудок.

Непомітно минає літо. Птахи вже відлетіли у вирій.

Підмет є простим, якщо це є одне слово: Береза росла на краю лісу. Якщо підметом є не одне слово, а група слів, то він є складним: Три берези росли на краю лісу.

Пам'ятаймо, що підмет завжди стоїть у називному відмінку. Крім підмета ні один член речення не може мати називного відмінка.

Присудок є головним членом речення. Він показує, що робить або у якому стані перебуває предмет, який є підметом.

Присудок відповідає на питання:

- що робить предмет? Сашко читає книжку.
- що робиться з предметом? Лід тане. Вода замерзла.
- який є предмет? Ніч тепла.
- хто або що він є? Шевченко - поет.

Якщо присудок виражено одним словом / дієсловом/, то він є простим:

Хмари закрили все небо.

Присудок є складним, якщо це є не одне слово, а група слів:

Все небо почало закриватись хмарами.

Додаток - це другорядний член речення, який доповнює якийсь інший член у реченні і відповідає на питання непрямих відмінків.

Приклад. Копав козак криниченьку.

Іменник КРИНИЧЕНЬКУ доповнює присудок /дієслово/ КОПАВ, відповідає на питання - що?, стоїть у знахідному відмінку, є додатком.

Додаток підкреслюємо так ~~~~~

Додатком може бути іменник, займенник, а також прикметник або інша частина мови у значенні іменника:

- Ми відвідали /кого?/ брата. /іменник, родовий відмінок/
- Ми відвідали /кого?/ його. /займенник, родовий відмінок/
- Ми відвідали /кого?/ хворого. /прикметник, родовий відмінок/

Додаток, який стоїть у знахідному відмінку без прийменника, називаємо прямим, інші додатки є непрямими:

Я що? пр. де? що? кого?

Означення - це другорядний член речення, який показує ознаку предмета і відповідає на питання ЯКИЙ? ЧИЙ? КОТРИЙ? СКІЛЬКИ?

Приклад. ^{чий?} Мій брат ^{яку?} читає цікаву книжку.

Означення МІЙ, ЦІКАВУ підкреслюємо хвилястою лінією

Означенням може бути прикметник, дієприкметник, займенник та числівник:

^{чий?} ^{яку?} Наша роботяща мама ^{котри? яку?} встигла скопати третю велику грядку.

Обставина причини пояснює причину дії і відповідає на питання чому? з якої причини? через що? від чого?

Він не біг з усіма /через що? чому?/ ^{обст. прикмет.} через хворе серце.

Обставина мети пояснює мету самої дії, відповідає на питання для чого? з якою метою? навіщо?

Діти йшли на річку /з якою метою?/ ^{обст. мети.} купатись.

Обставина умови показує, при якій умові відбудеться дія:

^{за якої умови?} ^{з якою метою?} За доброї погоди сусіди йдуть на прохід.

Обставини - це другорядні члени речення, за допомогою яких ми довідуємось де, як, коли або при яких обставинах відбувалась або відбувається дія. Обставини підкреслюємо так: - - - - -

Приклади обставин: Ніч ^{як?} легко ^{куди?} опустилась на землю. ^{коли?} Увечері діти читали.

Обставини місця повідомляють ДЕ відбувалась або відбувається дія: Відповідають на питання де? куди? звідки?

Діти були /де?/ - в таборі, на морі, вдома, на концерті.

Обставини часу пояснюють, коли відбувається дія. Відповідають на питання коли? о котрій годині? від якого часу? до якого часу? відколи? і т.д.

Обставина способу дії показує як саме відбувалась дія або яким способом; відповідає на питання як? яким способом?

^{коли?} ^{як?} ^{сп. р. ді.} Увечері хлопчик вголос читав книжку.

3. Скільки є частин мови і на які дві великі групи вони поділені?

10 частин
мови

Дивитись
наступну
сторінку.

Української мови ділиться на три основні частини: на фонетику, морфологію та синтаксу.

Фонетика — це наука про звуки.

Морфологія — це наука про будову слів та їх відмінювання.

Синтакса — це наука про будову речення, зв'язок слів у ньому та зв'язок між реченнями.

ЧАСТИНИ МОВИ

Назви частин мови

Усіх частин мови — десять, а саме: іменник, прикметник, іслівник, займенник, дієслово, прислівник, прийменник, сполучник, частка і вигук.

Ось по кілька прикладів із кожної групи (частини мови) слів.

1. Іменники: школяр, заєць, голуб, щука, метелик, глина, озеро, олівець, хмара, танок.
2. Прикметники: блакитний, дорогий, український, паперовий, верхній.
3. Числівники: п'ять, десять, двісті, сьомий, восьмий, десятий.
4. Займенники: я, ти, він, вона, воно, той, цей, наш, хтось, щось.
5. Дієслова: читаю, несу, кажу, ловлю, стрічає, ковтають, питаєте.
6. Прислівники: високо, весело, давно, сьогодні, нині, завтра, торік.
7. Прийменники: за, над, у, під, по (за рікою, над головою, у хаті, під водою, по вулиці).
8. Сполучники: і, та, але, а, щоб...
9. Частки: не, ні, ж, же, б, би...
10. Вигуки: ох, гей, ах, агов...

2 форми дієствор:

Дієприкметники: митий, шитий,
написаний, прочитана.

Дієприслівники: мчучи, пишучи,
читаючи.

3. Речення поширені та непоширені. Поясни їхню будову і дай приклади.

Непоширене і поширене просте речення.

Д.Кислиця, част. 2, стор. 8, ІІ.

1. Речення, яке передає одну думку, називаємо простим. Головними членами речення є підмет та присудок /головна пара/.

2. Речення, у якому є тільки підмет та присудок, називаємо непоширеним:

Почалась осінь.

3. Речення, у якому крім підмета і присудка є інші слова, називаємо поширеним:

У вересні непомітно почалась тепла рання осінь.

Члени поширеного речення, які не є головними, називаємо другорядними. У наведеному вище реченні другорядними членами є слова ВЕРЕСНІ, НЕПОМІТНО, ТЕПЛА, РАННЯ / у членом речення не є, бо це прийменник - службова частина мови/

Вправа 1. У кожному з поданих нижче речень підкресліть головні члени, наприкінці речення запишіть, яке воно - поширене чи непоширене /за прикладом речення I/.

I. Прийшла весна. Колош. 2. Прилетіли з теплих країв птахи. _____ 3. Зацвіли перші весняні квіти. _____ 4. У Києві почали цвісти каштани. _____ 5. Київ - столиця України. _____ 6. День був соняшний. _____ 7. Настрий у людей був гарний, радісний. _____

Вправа 2. З поданих нижче непоширених простих речень зробити і записати поширені, додаючи другорядні члени. У кожному із записаних поширених речень підкресліть підмет і присудок.

1. Зійшло сонечко. _____
2. Повітря чисте. _____
3. Чорніли гори. _____

3. Простий і складний підмет. Пояснити і дати приклади.

Підмет. Простий і складний підмет.

Завдання 1. Стрілками покажіть зв'язок слів у кожному реченні, напишіть питання до кожного члена речення, як це показано на зразку. Підмет у кожному реченні підкресліть однією рискою.

Зразок:

Дівчинка ^{що робила?} вела ^{кого?} моłodшого брата. ^{якого?}

1. Вітер колише трави шовкові. 2. Біля воріт стояв вартовий.

3. Хтось голосно покликав батька. 4. До нас підійшли троє.

Якими частинами мови є підмети у цих реченнях? _____

Підмет є простим, якщо це є одне слово: Береза росла на краю лісу. Якщо підметом є не одне слово, а група слів, то він є складним: Три берези росли на краю лісу.

Завдання 2. У поданих нижче реченнях однією рискою підкреслити підмет. Рядом у дужках написати, який цей підмет - простий чи складний.

Зразок:

Семеро акторів підготували чудову програму. (скл.)

1. Мати з Немидорою готували вечерю. (____) 2. Пісню солов'я слухали зорі. (____) 3. До історичного музею зайшла група туристів. (____) 4. Цього року весна почалась дуже скоро. (____) 5. Раптом почувся голос батька. (____) 6. Багато людей так і не змогли потрапити на стадіон. (____)

Пам'ятаймо, що підмет завжди стоїть у називному відмінку. Крім підмета ні один член речення не може мати називного відмінка.

3. Назви обставини, і їхні питання. Дай приклад речення з трьома обставинами.

Обставини - не другорядні члени речення, за допомогою яких ми довідуємось де, як, коли або при яких обставинах відбувалась або відбувається дія. Обставини підкреслюємо так: - - - - -

Приклади обставин: Ніч ^{як?} легко опустилась ^{де?} на землю. ^{коли?} Увечері діти читали.

Обставини місця повідомляють ДЕ відбувалась або відбувається дія: Відповідають на питання де? куди? звідки?

Діти були /де?/ - в таборі, на морі, вломя, на концерті.

Обставини часу пояснюють, коли відбувається дія. Відповідають на питання коли? о котрій годині? від якого часу? до якого часу? відколи? і т.д.

Обставина способу дії показує як саме відбувалась дія або яким способом; відповідає на питання як? яким способом?

Увечері ^{коли?} хлопчик ^{як?} вголос ^{яким способом?} читав книжку.

Завдання I. Доповнити подані нижче речення потрібними обставинами:

1. Ми живемо /де?/ _____
2. Батько поїхав /куди?/ _____
3. Мати прийшла /звідки?/ _____
4. Діти ідуть /куди?/ _____
5. Марійка писала вправу /коли?/ _____
6. Наша родина їздила /куди?/ _____ /коли?/ _____
7. Мати працювала /відколи?/ _____ /до якого часу?/ _____

Обставини мети, умови та причини.

Д.Кислиця, част. 2
стор. 23, 24.

Обставина причини пояснює причину дії і відповідає на питання чому? з якої причини? через що? від чого?

Він не біг з усіма /через що? чому?/ ^{обст. причини} через хворе серце.

Обставина мети пояснює мету самої дії, відповідає на питання для чого? з якою метою? навіщо?

Діти йшли на річку /з якою метою?/ ^{обст. мети} купатись.

Обставина умови показує, при якій умові відбудеться дія:

За ^{з якої умови?} доброї ^{з якою метою?} погоди сусіди йдуть на прохід.

3. Що таке синтакса? Назви головні члени речення—на які питання вони відповідають? На які питання відповідають обставини часу, місця, способу дії?

Слова в реченні, які відповідають на якісь питання, називаються членами речення.
Службові частини мови /прийменник, сполучник, частка, вигук/ не є членами речення.

Головними членами речення є підмет та присудок.
Підмет означає, про кого або про що говориться в реченні. Він відповідає на питання ХТО? ШО?
Присудок означає дію або стан предмета, що є у цьому реченні підметом і відповідає на питання: ШО РОБИТЬ ПРЕДМЕТ? ШО РОБИТЬСЯ З ПРЕДМЕТОМ? ЯКИЙ ВІН Є? ХТО або ШО ВІН Є?

Вправа 2. У поданому нижче тексті однією рискою підкресліть підмет, двома - присудок.

Непомітно минає літо. Птахи вже відлетіли у вирій. На краю лісу поміж молодими соснами ростуть кущі вересу. Наприкінці літа вони вкриваються яскравим бузковим цвітом. Ніжний медовий запах квітів вересу поширюється навкруги і змішується з сосновим ароматом. Заклопотано гудуть бджоли. Вони збирають вересовий нектар. Цвіте верес з серпня по жовт. Найбільше квітів він має у дев'ятому місяці. Люди назвали його верес.

Обставини- це другорядні члени речення, за допомогою яких ми довідуємось де, як, коли або при яких обставинах відбувалась або відбувається дія. Обставини підкреслюємо так: - - - - -.

Приклади обставин:

Ніч ^{як?} легко опустилась на ^{куди?} землю. ^{коли?} Увечері діти читали.

Обставини місця повідомляють ДЕ відбувалась або відбувається дія. Відповідають на питання де? куди? звідки?

Діти були /де?/ - в таборі, на морі, вдома, на концерті.

Обставини часу пояснюють, коли відбувається дія. Відповідають на питання коли? о котрій годині? від якого часу? до якого часу? відколи? і т.д.

Обставина способу дії показує як саме відбувалась дія або яким способом; відповідає на питання як? яким способом?

^{як?} Увечері хлопчик ^{яким способом?} вголос читав книжку.

Синтакса — це частина граматики, у якій вивчається речення, зв'язок слів у реченні та зв'язок між реченнями.

Речення прості і складні. Поясни їхню будову і дай приклади.

1. Речення, яке передає одну думку, називаємо простим. Головними членами речення є підмет та присудок /головна пара/.

2. Речення, у якому є тільки підмет та присудок, називаємо непоширеним:

Почалась осінь.

3. Речення, у якому крім підмета і присудка є інші слова, називаємо поширеним:

У вересні непомітно почалась тепла рання осінь.

Члени поширеного речення, які не є головними, називаємо другорядними. У наведеному вище реченні другорядними членами є слова ВЕРЕСНІ, НЕПОМІТНО, ТЕПЛА, РАННЯ /у членом речення не є, бо це прийменник - службова частина мови/

Вправа I. У кожному з поданих нижче речень підкресліть головні члени, наприкінці речення запишіть, яке воно - поширене чи непоширене /за прикладом речення I/.

1. Прийшла весна. Цвіли. 2. Прилетіли з теплих країв птахи. _____ 3. За цвіли перші весняні квіти. _____ 4. У Києві почали цвісти каштани. _____ 5. Київ - столиця України. _____ 6. День був соняшний. _____ 7. Настрий у людей був гарний, радісний. _____

Складні речення. Складносурядні речення.

Речення, у якому висловлюється не одна, а кілька думок, є складним. У складному реченні може бути два або більше простих речень.

Приклад 1.

Пригріло сонце, повіяв теплий вітер з півдня, зазеленіла травка.

Речення це є складним, бо містить три простих речення: Пригріло сонце. Повіяв теплий вітер з півдня, Зазеленіла травка.

Приклад 2.

Ще сонце не зайшло, а крамниці почали зачинятись.
/М. Коцюбинський/

Це речення також є складним, бо складається з двох простих речень: Ще сонце не зайшло. Крамниці почали зачинятись.

3. Які бувають речення за інтонацією? Дай приклади.

За інтонацією речення бувають розповідними, питальними, окличними.

Розповідні речення закінчуємо пониженням голосом. Записавши його, в кінці ставимо крапку:

За часів Ярослава Мудрого слава про Київ розійшлася по чужих землях.

У питальних реченнях робимо наголос на тому слові, про що питаємо. В кінці питального речення ставимо знак питання (?):

Чи бували ви в Києві?

Окличні речення можуть передувати почуття людини /радість, страх, здивування та інші/, заклик або наказ. Окличне речення закінчуємо підвищенням голосом, а на письмі ставимо знак оклику (!):

Слава Україні!

а) Речення розповідні.

Приклади: **Погасли вечірні огні (Укр.). У хату влетіла ластівка (Коц.). В село із лісу Вовк забіг (Гл.).**

Читається розповідне речення з пониженням голосу під кінець речення. В кінці розповідних речень ставиться звичайно крапка.

б) Речення питальні.

Куди се ти, кумасенько, біжиш? (Гл.).

Коли вже ми повернемось додому?

Яка найбільша ріка в світі?

У реченнях питальних наголос робиться на тому слові, яке показує, про що питаємо.

В кінці питального речення ставимо знак питання (питальник) — ?

в) Речення окличні.

Гей, хто в лісі, озовися!

Уперед, хто не хоче конати!

Хай живе Україна!

Окличне речення може означати заклик, наказ, якое почуття (радість, страх, обурення, здивування тощо).

В кінці окличного речення ставимо знак оклику (окличник) — !

Граматика української мови ділиться на три основні частини: на фонетику, морфологію та синтаксу.

Фонетика — це наука про звуки.

Морфологія — це наука про будову слів та їх відмінювання.

Синтакса — це наука про будову речення, зв'язок слів у ньому та зв'язок між реченнями.

У зв'язку з фонетикою та морфологією ми вивчаємо правопис і правильну вимову звуків та слів. У зв'язку з синтаксою ми вивчаємо пунктуацію, цебто правила про вживання розділових знаків, як крапка (.), кома (,), двокрапка (:), середник (;), знак питання (?), знак оклику (!) та інші.

Вивчаючи граматику, ми пізнаємо закони, покладені в основу творення нашої мови. У цій граматиці ми будемо вивчати закони української літературної мови. Вивчення граматики дуже допомагає свідомому засвоєнню норм правильної, літературної мови — письмової і усної.

Фонетика, морфологію та синтаксу. /
Фонетика — це наука про звуки.

Морфологія — це наука про будову слів та їх відмінювання.

Синтакса — це наука про будову речення, зв'язок слів у ньому та зв'язок між реченнями.

ЧАСТИНИ МОВИ

Назви частин мови

Усіх частин мови — десять, а саме: іменник, прикметник, іслівник, займенник, дієслово, прислівник, прийменник, сполучник, частка і вигук.

Ось по кілька прикладів із кожної групи (частини мови) слів.

1. Іменники: школяр, заєць, голуб, шука, метелик, група, озеро, олівець, хмара, танок.
2. Прикметники: блакитний, дорогий, український, паперовий, верхній.
3. Числівники: п'ять, десять, двісті, сьомий, восьмий, десятий.
4. Займенники: я, ти, він, вона, воно, той, цей, наш, хтось, щось.
5. Дієслова: читаю, несу, кажу, ловлю, стрічає, ковтають, питаєте.
6. Прислівники: високо, весело, давно, сьогодні, нині, завтра, торік.
7. Прийменники: за, над, у, під, по (за рікою, над головою, у хаті, під водою, по вулиці).
8. Сполучники: і, та, але, а, щоб...
9. Частки: не, ні, ж, же, б, би...
10. Вигуки: ох, гей, ах, агов...

2 форми дієслів:

Дієприкметники: митий, шитий,

написаний, прочитана.

Дієприслівники: миючи, пишучи,

читаючи